

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету здоров'я та
Фізичного виховання
Едуард СИВОХОП/
_____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

**НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ, ЗЗСО З ІНКЛЮЗИВНИМ
ТА/АБО ІНТЕГРОВАНИМ НАВЧАННЯМ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	01 освіта/педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
(Спеціалізація)(за наявності)	016.02 Корекційна психопедагогіка
Освітня програма	Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини.
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма практики «Навчальна практика у початкових класах спеціальних закладів загальної середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 01 освіта/педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта спеціалізації 016.02 Корекційна психопедагогіка освітньої програми «Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини».

Розробник: Оксана ГАЯШ, к.пед.н., доцент, доцент кафедри терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 15 від «26» червня 2024 р.

Завідувач кафедри Ярослав ФЛАК

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

протокол № 12 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії /Фелікс ФЛАК/

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС– 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3-й	3-й
Вид підсумкового контролю: диференційований залік Форма підсумкового контролю:	Семестр:	
	5-й	5-й
	Практичні (семінарські):	
	-	-
	Індивідуальна робота	
	60	60
	Самостійна робота:	
	30	30

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою практики «Навчальна практика у початкових класах спеціальних закладів загальної середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням» є забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, вміння вирішувати конкретні методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу; ознайомлення із системою навчально-виховної, корекційної роботи вчителя-дефектолога, асистента вчителя у початкових класах; вивчення досвіду навчально-виховної, корекційної, позакласної роботи вчителів-дефектологів, асистентів учителів у колективах учнів закріплених класів; виховання у студентів потреби систематично поновлювати свої знання і творчо застосовувати їх у практичній діяльності; стимулювання інтересу до розвитку своїх педагогічних здібностей, виховання любові до педагогічної професії.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК-4);
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-5);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК-7);
- здатність працювати в команді (ЗК-8);
- здатність до міжособистісної взаємодії (ЗК-9).

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні знання у сфері професійної діяльності (навчання, виховання та корекція порушень розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями) (СК-3);
- здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвиткового освітнього середовища (СК-7);
- здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єктсуб'єктної комунікації (СК-11);
- здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку та їхньої соціальної інтеграції (СК-12);
- здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб (СК-13);
- здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання і саморозвитку (СК-16).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами проходження практики «Навчальна практика у початкових класах спеціальних закладів загальної середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним

та/або інтегрованим навчанням» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 1 Українська мова за професійним спрямуванням
- ОК 7..... Психологія
- ОК 8 Педагогіка з історією педагогіки
- ОК 10 Педагогіка інклюзивного навчання
- ОК 15 Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»
- ОК 17 Психологія дітей з інтелектуальними порушеннями
- ОК 18 Корекційна психопедагогіка
- ОК 24 Спеціальна методика навчання грамоти та формування початкових математичних понять і уявлень
- ОК 39 Навчальна практика у спеціальних/інклюзивних групах ЗДО/НРЦ

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Олігофренопедагогіка. Здоров'я людини», проходження практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.	РН 3
Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.	РН 5
Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.	РН 7
Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.	РН 8
Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.	РН 10
Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.	РН 14
Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.	РН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами

освіти після проходження практики «Навчальна практика у початкових класах спеціальних закладів загальної середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Розуміє закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.	ПРН 3
<p>Оперує знаннями про принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в початкових класах різних типів закладів освіти.</p> <p>Ознайомлений з освітнім процесом дітей з ПІ, ЗПР у початковій школі, з особливостями реалізації положень Концепції Нової української школи (новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, наскрізний процес формування цінностей, педагогіка партнерства), сучасними змінами освітніх програм та підручників для дітей з ПІ.</p> <p>Вміє вивчати шкільну документацію: особові справи учнів (Індивідуальні програми розвитку, індивідуальні навчальні плани, висновки про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, т.п), портфоліо.</p> <p>Володіє теорією і методикою корекційно-розвивальної (виховної, навчальної) роботи з дітьми з інтелектуальними порушеннями молодшого шкільного віку.</p>	ПРН 5
<p>Вміє дотримуватися у своїй діяльності сучасних принципів толерантності, діалогу і співробітництва.</p> <p>Володіє культурою спілкування, його формами, способами, вербальними та невербальними засобами. Вільно спілкується державною мовою у професійному середовищі, володіє фаховою термінологією та професійним дискурсом.</p>	ПРН 7
<p>Здатний організувати і здійснити психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.</p> <p>Проводить психолого-педагогічні спостереження за учнями класу: виявляти їхні вікові, індивідуальні особливості, рівень психофізичного розвитку, вихованості; умови життя та виховання.</p>	ПРН 8
<p>Здійснює спостереження за педагогічним процесом.</p> <p>Здійснює спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, тощо); демонструє навички реалізації корекційно-педагогічної роботи з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.</p>	ПРН 10
Надає фаховий психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вчителя початкових класів	ПРН 14

закладу загальної середньої освіти тощо. Демонструє професійно-значущі якості особистості вчителя-дефектолога (асистента вчителя) початкової школи.	
Демонструє навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації. Виготовляє дидактичний матеріал, наочність, лепбук. Здійснює психолого-педагогічний і методичний аналіз уроку, навчального заняття, виховного заходу, вести педагогічний щоденник.	ПРН 17

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази практики «Навчальна практика у початкових класах спеціальних закладів загальної середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням» визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і департаментом освіти та/або закладами освіти всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же срок.

Базами проходження практики можуть виступати: спеціальні ЗЗСО (спеціальні школи для дітей з ІІІ, навчально-реабілітаційні центри (НРЦ), де навчаються діти з ІІІ або діти з складними порушеннями, в структурі яких є інтелектуальні, у тому числі й затримка психічного розвитку), заклади загальної середньої освіти з спеціальними та інклюзивними класами (початкова школа), де навчаються діти з ІІІ або діти з складними порушеннями, в структурі яких є інтелектуальні, у тому числі й затримка психічного розвитку.

Здобувачі мають можливість завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за умови підписання короткострокового договору між університетом та закладом освіти.

Закріплення здобувачів за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету. Розподіл здобувачів заочної форми навчання оформлюється розпорядженням декана.

Факультет здоров'я та фізичного виховання наразі має підписані довгострокові договори співпраці з департаментом освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської ОДА, управлінням освіти Ужгородської міської ради, навчально-реабілітаційним центром Хустської міської ради.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ «Навчальна практика у початкових класах спеціальних закладів загальної середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням»

Здобувачі проходять практику у 1-4 класах, де знайомляться з системою освітньої, корекційно-виховної роботи з дітьми з ІІІ у початковій школі загалом, з порядком ведення шкільної документації (календарним плануванням уроків у початкових класах; матеріальним обладнанням класної кімнати, індивідуальних програм розвитку, індивідуальних навчальних планів, портфоліо та ін.); спостерігають за освітнім процесом; аналізують уроки/корекційні заняття; розробляють дидактичне забезпечення для уроків та корекційних занять.

Зміст практики
Ознайомлення з документацією вчителя або асистента вчителя (календарно-тематичне планування, поурочні плани-конспекти (адаптації, модифікації), особові справи учнів, індивідуальні програми розвитку, індивідуальні навчальні плани, портфоліо та ін.
Ознайомлення з матеріальним обладнанням класної кімнати, ресурсної кімнати.
Спостереження за організацією освітнього процесу дітей з ІІІ у початковій школі. Складання аналізу організації інклюзивного / спеціального / індивідуального/ навчання (документація, середовище, матеріально-технічна база і т.п.).
Спостереження уроків, навчальних занять у початкових класах; ознайомлення з методикою їх викладання, а також з особливостями спілкування, взаємодією та співпрацею учителя з учнями під час уроку (корекційного заняття). Аналіз відвіданих уроків, занять.
Визначення рівня сформованості вміння дітьми з ІІІ організувати своє робоче місце в 1-4 класах початкової школи. Ознайомлення з наявним дидактичним матеріалом для розвитку пізнавальних можливостей учнів з порушеннями інтелекту.
Визначення місця та доцільності використання ігор та ігрових ситуацій у роботі з дітьми з ІІІ у початкових класах.
Ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням освіти дітей із ІІІ у початкових класах.
Ознайомлення з формами і методами спільної роботи школи та сім'ї.
Ознайомлення з позакласною роботою з дітьми з ІІІ у початкових класах.
Проведення фізкультхвилинок, динамічних перерв, ранкових зустрічей, індивідуальних і групових бесід з учнями. Організація перерв із застосуванням різноманітних ігор
Виготовлення наочних посібників, роздаткового матеріалу.
Розробка індивідуального творчого завдання (лепбук).

Під час практики здобувач повинен вивчити і проаналізувати організацію інклюзивного (спеціального) навчання дітей з ІІІ (умови, середовище, документація, забезпечення психолого-педагогічного супроводу дитини), проаналізувати 2 уроки вчителя і 2 корекційних заняття. Здобувачі роблять усебічний аналіз відвіданих уроків/занять. За умов дистанційного проходження практики - аналіз їх відео (додаток б), відзначивши відповідність їх змісту програмі з певного предмету класу, доцільність обраних форм і методів роботи, ефективність, пропонують свої варіанти розв'язання

поставлених на заняттях навчальних завдань.

Протягом практики кожен здобувач підгрупи має провести 1 ранкову зустріч, не менше 2 рухливих перерв із застосуванням корекційних методів, засобів, прийомів навчання. В кінці навчального дня проводиться само- та взаємоаналіз діяльності.

Індивідуальне творче завдання: розробка та виготовлення дид. гри з навчання грамоти або з вивчення початкових відомостей з математики: формування понять про колір, форму, величину, вивчення чисел від 1 до 10.

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1.	Відвідування закладу освіти / он-лайн активностей	щоденно
2.	Аналіз організації освіти інклюзивної / спеціальної (документація, середовище, матеріально-технічна база і т.п.).	Перший день практики
3.	Вивчення документації ЗО (календарне планування уроків у початкових класах; індивідуальні програми розвитку учнів; індивідуальні навчальні плани, висновки про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, портфоліо та ін.).	Другий день практики
4.	Відвідування уроків/занять. Спостереження.	щоденно
5.	Дидактичний аналіз 3 уроків.	Перший тиждень
6.	Дидактичний аналіз корекційно-розвивального заняття.	Другий тиждень
7.	Методична розробка і проведення ранкової зустрічі.	Другий тиждень
8.	Написання психолого-педагогічної характеристики на учня.	Другий тиждень
9.	Творче індивідуальне завдання: розробка дидактичної гри	Другий тиждень
10.	Підготовка звіту і звітної документації про проходження практики	Другий тиждень
	Загальна тривалість практики	Два тижні

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Перед початком практики «Навчальна практика у початкових класах спеціальних закладів загальної середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням» проводиться настановча конференція, на якій здобувачів ознайомлюють зі змістом, завданнями, організацією практики, веденням документації, способами аналізу діяльності та критеріями

оцінювання.

Після закінчення практики проводиться підсумкова конференція, на якій здобувачі презентують результати практики у вигляді фото та відео звітів, підводяться підсумки, аналізуються результати, обговорюються проблеми практики.

Для проходження практики здобувачі розподіляються по 1/2 осіб у клас, де вони мають виконувати всі завдання, передбачені програмою практики. Здобувачі працюють у закладах відповідно до розкладу робочого дня вчителя початкових класів або асистента вчителя. (Примітка. У разі хвороби практикант надає медичну довідку для бази практики та університету. Якщо здобувач не з'явився на практику без поважних причин (5 і більше разів), то він не може претендувати на оцінення результатів його діяльності під час практики 74 балів і вище).

У процесі практики здобувачі виступають у ролі спостерігачів і помічників учителів початкових класів або асистентів учителів впродовж десяти робочих днів. Протягом десяти робочих днів здобувачі відвідують всі уроки і заняття, які проводить вчитель початкових класів та (або) асистент вчителя (за умови організації інклюзивного навчання), ведуть щоденник, у якому фіксують свої спостереження та роблять щоденно аналіз освітнього процесу.

Послідовність реалізації завдань практики здобувач визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється викладачем-керівником практики від кафедри та керівником від бази практики. Кожен здобувач працює відповідно до свого індивідуального плану. Протягом практики практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики). Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

Здобувачі-практиканти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно подати керівнику практики звітну документацію, що вимагається програмою практики й скласти залік з практики.

Після закінчення практики здобувачі здають керівнику практики звітні документи, які перевіряються та оцінюються ним. Протягом наступного тижня по закінченню практики проводиться підсумкова конференція. За цей вид практики здобувачам виставляється диференційований залік.

Здобувач, який не виконав програму практики з поважних причин має право на повторне проходження практики. Здобувач, який повторно не пройшов практику або отримав негативну оцінку, вважається як такий, що не виконав навчальний план.

Загальне керівництво практикою на базі практики покладається на директора закладу освіти (заступника з навчально-виховної роботи в початковій школі), який забезпечує необхідні умови для успішного проходження практики. Завідувач або директор закладу освіти проводить також інструктаж здобувачів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей молодшого шкільного віку. Безпосереднє керівництво покладається на вчителя початкових класів або асистента вчителя, який консультує практикантів.

Керівництво практикою від ЗВО здійснює керівник практики (викладачі кафедри фізичної реабілітації, які забезпечують освітній процес здобувачів спеціальності 016 Спеціальна освіта).

Обов'язки керівника практики від ЗВО:

- організація, безпосереднє керівництво і контроль за роботою здобувачів-практикантів;
- організація спостереження і проведення аналізу педагогічного процесу, актуалізація теоретичних знань здобувачів, відповідно до тем практики, консультація здобувачів з питань розробки практичних завдань, спрямування роботи їх у період практики і її контроль;
- підведення підсумків практики: перевірка і аналіз звітної документації студентів.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту

Завершальним етапом роботи здобувача-практиканта є оформлення звітної документації та підготовка до участі у підсумковій конференції за результатами практики.

Напередодні підсумкової конференції з «Навчальної практики у початкових класах спеціальних закладів загальної середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням» здобувачі освіти подають звітну документацію, оформлену у папку. Документація вкладається в окремі файли у такій послідовності:

1. Титульна сторінка папки (Додаток 1).
2. Щоденник практики.
3. Звіт з практики (Додаток 2)
4. Інша документація.

Оформлення звіту з практики

Кожен здобувач-практикант готує письмовий звіт про роботу під час практики, який оформляє на окремих аркушах. Завершити звіт необхідно самооцінкою.

Звіт про практику має містити відомості про виконання здобувачем освіти завдань практики, мати висновки і пропозиції та ін. Звіт повинен відповідати таким вимогам:

1. Титульна сторінка оформляється згідно Додатка 2.
2. Обсяг звіту складає 1-2 сторінки (без урахування титульного листа).
3. Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього, лівого – 20 мм; правого – 10 мм; абзацний відступ – 1,25 см.

У звіті повинна бути конкретно описана робота, що особисто виконана здобувачем.

Основні питання, які мають бути зазначені у звіті:

- загальні положення: мета, завдання, база практики;
- опис практичних навичок і вмінь, яких набули здобувачі під час практики;
- особисті враження студентаздобувача-практиканта та самоаналіз проведеної роботи;
- пропозиції щодо поліпшення організації та проведення практики;
- звіт має мати наскрізну нумерацію сторінок.

Звіт підписується керівником групи та студентом.

Завершити звіт необхідно самооцінкою. За результатами практики група здобувачів, що проходила практику в одному закладі, оформляє фотогазету або презентацію з фото та відеоматеріалами.

Порядок допуску звіту до захисту практики

Завершений, оформлений та підписаний здобувачем освіти звіт разом із щоденником подається не пізніше ніж за три дні до наміченого захисту керівнику практики від університету для відгуку. Після чого звіт може бути направлений на захист, згідно до графіку захисту.

До захисту звіту допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі завдання програми практики.

Дата захисту звіту визначається графіком деканату. Цей графік доводиться керівником практики до відома здобувачів вищої освіти.

Процедура захисту звіту складається з:

- короткої (до 5 хвилин) доповіді автора, в якій стисло визначаються мета, зміст проведеної практики;
- відповідей на зауваження керівників практики;
- обговорення і підбиття підсумків захисту, під час яких дається оцінка якості наданого звіту, звітної документації.

Звіти реєструються та зберігаються в університеті строком не менш ніж 5 років. Звіти не можуть бути видані здобувачам навіть для тимчасового користування після їх захисту.

Здобувачі вищої освіти, які не захистили звіт з практики, або не з'явилися вчасно на захист, мають академічну заборгованість з практики.

Здобувачеві, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно.

Перелік індивідуальної звітної документації навчальної практики у початкових класах спеціальних закладів загальної середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням

1. Щоденник навчальної практики.
2. Індивідуальний план роботи практиканта (вміщено у щоденнику практики).
3. Характеристика на здобувача з бази практики з підписом її керівника і завірена печаткою.
4. Аналіз організації інклюзивного / спеціального навчання (оформлений на окремих аркушах).
5. Дидактичний аналіз відвіданих уроків/занять.
6. Методична розробка ранкової зустрічі.
7. Психолого-педагогічна характеристика учня.
8. ІТЗ: дидактична гра.
9. Звіт про навчальну практику з самоаналізом та самооцінкою про проходження практики.

Щоденник педагогічних спостережень - зошит, у який здобувач має занотовувати усю інформацію про свою діяльність. Записи повинні робитися щоденно, бути обґрунтованими і розгорнутими.

Дидактичний аналіз уроків – 4 уроків (Математика, Українська мова/Літературне читання, Я досліджую світ, корекційне заняття).

Творче індивідуальне завдання (розробка дидактичної гри).

Звітня документація за онлайн формату практики

- щоденник навчальної практики / класрум / Moodle;
- протоколи зустрічей з адміністрацією, класними керівниками (вчителем-дефектологом), асистентом вчителя (вміщено у щоденнику практики)/ класрум / Moodle;
- аналіз організації інклюзивного / спеціального навчання (оформлений на окремих аркушах) / класрум / Moodle.
- протоколи аналізу відео/спостережень уроків / класрум / Moodle + робота в Zoom;
- методична розробка, проведеної здобувачами ранкової зустрічі в закріпленому класі, фотозвіт / класрум / Moodle.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень,

відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної й наукової діяльності.

10.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Підсумкова кількість балів	Оцінка за ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	добре
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно
1 – 34	F	незадовільно

Оцінювання діяльності здобувача під час проходження практики:

Під час зарахування Навчальної практики у початкових класах спеціальних закладів загальної середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням керівник практики враховує:

- повноту виконання передбаченого програмою практики обсягу завдань;
- дисциплінованість здобувача, його ставлення до роботи;
- уміння застосовувати на практиці отримані в процесі навчання теоретичні знання;
- самостійність, активність і творчий підхід до розв'язання поставлених завдань, вміння аналізувати отримані результати і теоретично правильно їх обґрунтувати;
- уміння провести фрагмент ранкової зустрічі у початкових класах;
- відношення до практики, проявлення професійно-значущих якостей;
- якість виконання всіх завдань і видів роботи під час проходження практики;
- якість оформлення звітної документації та своєчасність у подачі керівнику практики.

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

№	Види діяльності	Бали
1	Відвідування школи / он-лайн активностей	0-10
2	Якість оформлення щоденника педагогічних спостережень	0-5
3	Аналіз організації інклюзивного / спеціального навчання (документація, середовище, матеріально-технічна база і т.п.)	0-5
4	Дидактичний аналіз 3 уроків і корекційно-розвивального заняття	0-20
5	Методична розробка і проведення ранкової зустрічі	0-15
6	Написання психолого-педагогічної характеристики на учня	0-10
7	Творче індивідуальне завдання: розробка дид. гри	0-20
8	Наявність фотоматеріалів (презентації) заходів, передбачених програмою практики.	0-5
9	Звіт про проходження практики.	0-10
	Всього	100

Критерії якісної оцінки діяльності здобувачів в період проходження практики

«Відмінно» (А) (90-100) ставиться, коли всі завдання практики та індивідуального плану виконано в повному обсязі з використанням творчого підходу та представлено звітну документацію, представлено методичну розробку ранкової зустрічі з унаочненням. Складено психолого-педагогічну характеристику учня (учениці) з наданням рекомендацій і висновків щодо шляхів удосконалення навичок й умінь учня (учениці). Продемонстровано активне включення у корекційний, навчально-виховний процес, творчий підхід до розробки ранкової зустрічі та ініціативність у процесі проходження практики. Відбулася успішна презентація звіту про проходження практики, а також звітної документації.

«Добре» (В) (82-89) – дуже добре) – завдання виконані правильно, але не достатньо повно, звіт оформлено за всіма вимогами й подано у встановлений термін. Представлено методичну розробку ранкової зустрічі з унаочненням, проте спостерігаються неточності. Складено психолого-педагогічну характеристику учня (учениці) з наданням рекомендацій і висновків щодо шляхів удосконалення навичок й умінь учня (учениці), з поодинокими неточностями. Виявлено вміння налагоджувати стосунки з учнями та вчителями. Практикант уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, не виявляє творчість. Відбулася презентація звіту про проходження практики, а також звітної документації.

«Добре» (С) (74-81) завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Щоденник практики оформлений з поодинокими огріхами. Практикант уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, шаблонно застосовує вивчений

матеріал. Документація оформлена відповідно до вимог, що представлені у програмі практики. Представлено розробку ранкової зустрічі без унаочнення. Складено психолого-педагогічну характеристику учня (учениці) без надання рекомендацій і висновків щодо шляхів удосконалення навичок й умінь учня (учениці). Студент-практикант продемонстрував здатність включення у корекційний, навчально-виховний процес. Відбулася презентація звіту про проходження практики, а також звітної документації.

«Задовільно» (D) (60-73) завдання практики виконано не в повному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. В оформленні щоденника допущенні грубі неточності. Складено з неточностями психолого-педагогічну характеристику учня (учениці) без надання рекомендацій і висновків щодо шляхів удосконалення навичок й умінь учня (учениці). Відбулася нечітка презентація звіту про проходження практики, а також звітної документації, яка може бути доопрацьована з допомогою викладача.

«Задовільно» (E) (50-59) Усі завдання практики виконувалися, але допущені неточності, грубі помилки. Виявлені проблеми встановлення контакту з педагогічним колективом, учнями, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недооформлено.

«Незадовільно» (F, FX) (1-49) ставиться, якщо завдання практики не виконано або виконано в неповному обсязі. Відсутня розробка ранкової зустрічі. Відсутня психолого-педагогічна характеристика на учня (ученицю). Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. У представленій документації відсутні окремі звітні методичні матеріали. Документація оформлена недбало; в ній безсистемно висвітлено діяльність практиканта. Матеріал представлено несвоєчасно.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Дидактичні основи навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку : методичний посібник / укл. Л.О. Прядко, О.О. Фурман. Суми : РВВСОІППО, 2015. 114 с. URL: <http://www.soippo.edu.ua/images>

Допоміжна література

1. Басюра А.Д. Прийоми усної лічби в молодших класах допоміжної школи. Київ : Вища школа, 1981. 56 с.

2. Вавіна Л.С. Буквар: для підгот., 1 кл. спец. загальноосв. навч. закл. для розумово відсталих дітей. Київ : «Інкунабула», 2013. 208 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/2496917/>

3. Деркач Н. І. Навчання грамоти : навч.-метод, посібник для студентів, учителів. Тернопіль : Підручники і посібники, 2003.

4. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.

5. Корнієнко С. М. Весела перерва. 1–4 класи : навч.-метод. посібн. Вид. 2-ге, переробл. і доп. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. 96 с.

6. Марченко І.С. Спеціальна методика початкового навчання української мови : навчально-методичний посібник. Київ : ВД «Слово», 2010. 285 с.

7. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.

8. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Бібик Н. М. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

9. Прищепя К.С. Навчання грамоти. Київ : «Форум», 2002.

10. Савченко О.Я. Сучасний урок у початкових класах : посібник для вчителя. Київ : Магістр-8, 1997. 256 с.

11. Трикоз С. В., Блеч Г. О. Я досліджую світ : підруч. для 1 кл. спец. закл. заг. середньої освіти (F 70) : у 2-х ч. Ч. 1. Київ : Либідь, 2020. 112 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1kQ_sQiFvw7d5jWVj3QdZOqHTVPOXLc80/view?usp=sharing

12. Трикоз С. В., Блеч Г. О. Я досліджую світ : підруч. для 1 кл. спец. закл. заг. середньої освіти (F 70) : у 2-х ч. Ч. 2. Київ : Либідь, 2020. – 112 с. URL: https://drive.google.com/file/d/14Vzmqff5sdcZBdd3-7QgG9_jXv4xWDM6/view?usp=sharing

13. Чеботарьова О.В., Гладченко І.В. Учні початкових класів із порушеннями інтелектуального розвитку: навчання та розвиток : навчально-методичний посібник. Харків : вид-во «Ранок», 2020. 128 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Uchni-pochatkovykh-klasiv-iz-porushenniamy-intelektualnogo-rozvytku-navchannia-ta-rozvytok-Chebotarova.pdf>

Законодавчі і нормативні документи:

1. Концепція Нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>

2. Програми для дітей з помірною розумовою відсталістю. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/navchalni-programi/dlya-ditej-z-pomirnoyu-rozumovoyu-vidstalistyu>

3. ПОЛОЖЕННЯ про практику студентів Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»: Наказ ректора ДВНЗ «УжНУ» № 388/01-17 від 24.02.2017 року. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/11775>

4. Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 та 3-4 класів

спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб із порушеннями інтелектуального розвитку : наказ Міністерства освіти і науки від 19.09.2022 р. № 836. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/632/9c6/379/6329c6379ad05339839275.pdf>

**Результати перегляду
робочої програми практики**

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Факультет здоров'я та фізичного виховання
Кафедра фізичної терапії, реабілітації, спеціальної та інклюзивної освіти

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

студентки III курсу спеціальності 016

Павленко Оксани Євгеніївни,

яка проходила навчальну практику в початкових класах спеціальних закладів загальної середньої освіти, ЗЗСО з інклюзивним та/або інтегрованим навчанням у період з _____ по _____ 20 р.

Оцінка за практику:

кількість балів _____
(цифрама і словами)

Керівник практики _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Зміст звіту

1. Оцінка організації практики; загальна характеристика матеріальної бази школи, класу; узагальнення змісту освітньої роботи вчителів тих класів, де працював студент-практикант.

2. Характерні особливості запровадження Концепції НУШ (оснащення кабінету, наявність освітніх осередків тощо); - психологічні особливості адаптації дітей до навчання у школі.

3. *Опис проходження педагогічної практики.* Інформація про виконану роботу (спостереження за освітнім процесом, спостереження та аналіз уроків і роботи асистента вчителя; виконання практичних завдань, тощо).

4. *Виконання індивідуального плану педагогічної практики* (опис особливостей роботи з учнями, соціально-комунікативна взаємодія з батьками, учителями школи, адміністрацією).

5. Кількість відвіданих уроків/занять за період практики. Загальний аналіз відвіданих уроків. Що найбільш запам'яталося і сподобалося, які є зауваження.

6. Короткий аналіз своєї роботи:

- чого навчився на практиці (яких знань, умінь і навичок набуто); які взаємини склалися з дітьми у класі, педагогічним колективом; як змінилися особистісні якості; що допомагало у роботі з дітьми; яких знань, умінь і навичок не вистачало у роботі з дітьми з ПІ; які виявлено труднощі та прогалини у підготовці до роботи з молодшими школярами з порушеннями інтелекту.

7. Робота над творчим індивідуальним завданням.

6. Загальні висновки про практику, її значення у професійному становленні педагога. Пропозиції щодо вдосконаленню змісту та організації навчальної практики в початкових класах спеціальних ЗЗСО, навчально-реабілітаційних центрів та ЗЗСО з інклюзивним та інтегрованим навчанням.

Алгоритм спостереження уроку (аналіз роботи з дитиною з ООП) в інклюзивному класі

Варіант А

Спостереження етапу організації класу до уроку:

1. Як розпочався урок. Що було використано для зосередження уваги учнів з ООП, включення їх у майбутню навчальну діяльність.
2. Як учитель (асистент учителя) мобілізував учнів і які психолого-педагогічні прийоми використав для цього.
3. Чи була здійснена перевірка наявності навчального приладдя у кожного учня з ООП до уроку.
4. Чи була здійснена перевірка домашнього завдання.

Спостереження етапу вивчення та закріплення нових знань:

1. Як учителем/ асистентом вчителя сформульовані мета й завдання відповідно до теми уроку.
2. У який спосіб учитель (асистент учителя) здійснив мотивацію навчально-пізнавальної діяльності учнів.
3. Як здійснювалося пояснення нового матеріалу дитині з ООП:
  - Чи дотримувався вчитель/асистент вчителя основних принципів навчання при викладенні матеріалу?
  - Чи використаний принцип корекційної спрямованості навчання?
  - Чи пов'язував учитель/асистент вчителя матеріал з попередньо вивченим?
  - Які прийоми ілюстрації та демонстрації використовувалися чи позитивно вони вплинули на розуміння матеріалу?
  - Чи створювалися учителем/асистентом вчителя проблемні (життєво практичні) ситуації і яка активність в ній дітей з інтелектуальними порушеннями?
  - Як відбувалося узагальнення вивченого
  - Якими методами та прийомами активізувався корекція пізнавальних процесів у дітей з ООП
4. Як здійснювалося закріплення знань і застосування їх на практиці:
  - Які методи та прийоми використовувалися вчителем/асистентом вчителя?
  - Чи використовувався індивідуальний, диференційований підхід до дітей з ООП при розв'язанні висунених завдань?
  - Чи використовувалися корекційно-розвивальні завдання?

Спостереження етапу підсумку уроку

1. Чи була проведена підсумкова бесіда з учнями з ООП чи відображала вона тему, що вивчалася на уроці?
2. Як проводилося оцінювання учнів з ООП?
3. Чи проведений інструктаж щодо виконання домашнього завдання?

Оцінка діяльності асистента вчителя на уроці (активність асистента вчителя, вміння організувати дітей з ООП на різних етапах, педагогічний такт, етика вчителя, здатність поєднувати колективні та індивідуальні форми роботи, прийоми педагогічного впливу на учнів з ООП з метою ефективної організації їх діяльності на уроці, ставлення учнів до асистента вчителя, самостійність їх роботи на уроці)

Варіант Б

1. Клас _____
2. Кількість учнів з ООП _____
3. Предмет: _____
4. Тема уроку: _____
5. Мета (триєдина) уроку: ___
6. Тип, вид уроку: _____
7. Чи відповідає зміст уроку, методи навчання, форми організації діяльності учнів з ООП меті уроку?
7. Які методи і прийоми навчання використав учитель (асистент учителя) на уроці?
8. Які дидактичні завдання простежені на окремих етапах уроку, чи пов'язані вони із корекційною метою уроку?
9. Які форми роботи з учнями з ООП використав учитель/асистент учителя на уроці?
10. Чи спостерігалася на уроці індивідуалізація або диференціація навчання? В чому вони виявилися?
11. Чи побачили ви на уроці прийоми, які б допомагали учневі з інтелектуальними порушеннями самому здобувати знання, чи використано на уроці алгоритми, пам'ятки, схеми, опорні конспекти?
12. Чи було підведено з учнями з ООП підсумок уроку? Як?
14. Що нового для себе ви взяли з уроку? Чим збагатився ваш методичний багаж?
15. Що б ви порадили асистенту вчителю для вдосконалення роботи з учнями з ООП на уроці?

Приблизна схема аналізу уроку в спеціальній школі, НРЦ

Варіант А

Дата, клас, предмет, учитель (прізвище, ім'я, по - батькові), урок за розкладом.

1. Тема уроку, мета (дидактична, виховна, корекційно-розвиваюча), оснащення уроку.

2. Обладнання уроку.

3. Тип і структура уроку. Тип уроку, відповідність типу уроку дидактичній темі, вікові учнів, обсягові, складності і новизні матеріалу, що вивчається. Місце уроку в системі уроків. Структура уроку і кожного його етапу, чіткість структури. Взаємозв'язок етапів. Доцільність розподілу часу між етапами уроку. Оптимальність педагогічного керівництва уроком і динамікою кожного його етапу.

4. Відбір змісту навчального матеріалу. Відповідність змісту навчального матеріалу вимогам програми, підручнику, вікові учнів і їх попередній підготовці. Зв'язок навчального матеріалу з життям, місцевим матеріалом; структурно-логічна побудова навчального матеріалу.

5. Принципи, методи, прийоми, засоби на уроці. Реалізація принципів навчання: зв'язку з життям, доступності і посильності в навчанні, індивідуального, диференційованого підходу, систематичності і послідовності, науковості, колекційної спрямованості навчання. Відповідність методів, прийомів змістові уроку. Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроці (наявність проблемних ситуацій, пізнавальних задач). Види і місце самостійної роботи учнів на різних етапах уроку, робота вчителя з керівництва розумовою діяльністю учнів на уроці. Доцільність наочних посібників і технічних засобів навчання. Диференціація навчання й індивідуальний підхід до учнів. Методика перевірки й оцінювання знань учнів, її ефективність. Домашнє завдання: обсяг, доступність, вказівки до виконання. Коли і як було отримане завдання.

6. Поведінка учнів на уроці. Самостійність учнів в оволодінні знаннями, цілеспрямованість, старанність, дисциплінованість, інтерес до навчання. Характеристика пізнавальної діяльності учнів на різних етапах уроку, їх пізнавальна активність. Ступінь розуміння і засвоєння учнями навчального матеріалу. Ставлення учнів до вчителя. Взаємодопомога в навчанні.

7. Інші сторони уроку. Оснащення уроку, чистота, порядок в класі, готовність учнів до уроку, підготовка наочних посібників, технічної апаратури, дошки і т.п. Коли почався урок. Педагогічний такт і етика учителя, його зовнішній вигляд. Культура мови, увага, голос, міміка, вміння володіти собою і класом, раціонально використовувати кожен хвилину уроку. Стиль і тон в роботі вчителя. Досягнення мети, виконання плану уроку. Якість знань, сформованість умінь і навичок. Корекційно-розвиваюча роль уроку (в змісті, методах, прийомах, видах роботи). Виховне й освітнє значення уроку.

8. Висновки і пропозиції

1). Чіткість, розуміння мети уроку (дидактичної, виховної, корекційно-розвивальної).

2). Науковість повідомлюваних знань.

3). Обґрунтованість структури уроку та відбору змісту навчального матеріалу, методичних прийомів навчання, доступність і яскравість викладу знань, уміле закріплення, міра та глибина їх засвоєння.

4). Забезпечення пізнавальної активності учнів у навчальному процесі:

а) створення проблемних ситуацій;

б) мобілізація та підтримка інтересів учнів на окремих етапах уроку;

в) відповідність методів навчання змістові й основній меті уроку;

г) розвиток позитивної мотивації у процесі навчання;

д) розумне і дидактично виправдане використання наочних посібників та ТЗН.

5). Розвиток та закріплення навичок самостійної пізнавальної діяльності учнів та забезпечення її індивідуалізації.

- 6). Забезпечення своєчасного зворотного зв'язку і зворотної інформації.
- 7). Продуктивність навчальної діяльності.
- 8). Єдність навчально-виховних і корекційних завдань уроку (формування найвизначальніших рис і спрямованості особистості учня, старанності, наполегливості, працьовитості, гуманізму, доброзичливості, колективізму тощо)
- 9). Формування соціальноцінних орієнтацій у процесі навчання (керівництво навчальною діяльністю з боку вчителя, спілкування, реалізація комунікативних стосунків у класі - формування в учнів здорової громадської думки, оціночних суджень і орієнтації, сприятливої психологічної атмосфери, колективних форм співіснування).
- 10). Особливості мовлення вчителя: багатство активного словникового складу; культура мовлення; виразність і образність мови; логіка доведень, суджень і міркувань; інтонація і логічні наголоси; темп; естетика і поетичність мовлення; вплив на розвиток мовлення учнів.
- 11). Педагогічний такт і етика вчителя.
- 12). Використання на уроках найновіших досягнень психолого-педагогічної науки і передового педагогічного досвіду.
- 13). Рівень знань учнів і їх оцінювання.

Варіант Б

Орієнтовна схема аналізу уроку української мови

1. Тема і мета уроку.
2. За яким планом проводиться урок? (Вказати основні етапи уроку.)
3. Які запитання ставить учитель до учнів? Які відповіді ставили учні? Дати характеристику типових відповідей учнів - стислі, повні, неповні, невдалі, як учитель виправляє у відповідях помилки учнів, як учити правильно відповідати, розповідати?
4. Яку наочність використав учитель на уроці? Чи дотримувався основних вимог щодо використання наочності в роботі на уроці?
5. Які нові слова і вирази діти засвоїли на уроці? Як учитель пояснював значення нових слів? Як привчав учнів вживати у своїй мові нові слова і вирази?
6. Як учитель проводив роботу по підготовці до уроку української мови?
7. Які навички виробляв учитель в учнів? Яким чином?
8. Як учитель урізноманітнював роботу по підготовці до уроку мови?
9. У чому полягала виховна робота на уроці? (Навести конкретні приклади.)
10. У чому полягала корекційна робота на уроці? (Навести конкретні приклади.)
11. Чого навчилися учні на уроці: які здобули знання, уміння і навички?
12. Які прийоми аналізу і синтезу застосовувалися на уроці, їх доцільність?

Варіант В

Орієнтовна схема аналізу уроку навчання грамоти (письмо)

1. Як проведена підготовча робота?
2. Зв'язок з уроком читання.
3. Аналіз структурних елементів букви.
4. Як пише на дошці? Чи правильно коментує?
5. Письмо під такт, в повітрі.
6. Чи стежить за посадкою під час письма?
7. Як проводить індивідуальну роботу?
8. Письмо слів і складів.
9. Виховна робота на уроці.
10. Корекційна робота на уроці.
11. Проведення фікультхвилинок.
12. Інші види робіт: з розвитку мовлення, моделювання.

13. Використання наочності, робота з нею.

14. Чого навчилися учні на уроці?

Варіант Г

Орієнтовна схема аналізу уроку математики

1. Тема і мета уроку.
2. Тип уроку (за дидактичною метою) і структура (етапи уроку).
3. Відповідність змісту навчального матеріалу меті уроку, його науковість, доступність.
4. Організація уроку:
  - готовність вчителя й учнів до уроку (необхідні посібники, дошка);
  - перехід від одного етапу уроку до іншого (постановка мети і підведення підсумку на кожному етапі);
  - прийоми перевірки математичних знань, умінь і навичок;
  - прийоми перевірки домашнього завдання (інструктаж, об'єм завдань, доступність);
  - поєднання колективних, індивідуальних та групових форм роботи на уроці; здійснення індивідуального підходу до дітей з ООП;
  - культура мовлення і оформлення записів на дошці та у зошиті учнями;
  - дисципліна, педагогічний такт;
  - дотримання гігієнічних вимог (провітрювання класу, проведення фізкультхвилинок, постава при письмі, прийоми зняття втоми, закінчення уроку за дзвоником).
5. Методи і прийоми навчання. Спрямованість методів і прийомів на активізацію пізнавальної діяльності учнів, використання дидактичних елементів зацікавленості. Організація самостійної роботи (кількість робіт на уроці, інструктаж, перевірка і самоперевірка результатів). Розвиток математичного мислення в учнів.
6. Обладнання уроку, корекційне, виховне значення уроку.
7. Висновки і побажання, рекомендації (оцінити досягнуті результати).

Варіант Д

Орієнтовна схема аналізу уроку Я досліджую світ

1. Тип уроку.
2. Мета і завдання уроку. Відповідність типу дидактичній меті, віку учнів, індивідуальним можливостям дітей з ІІ, складність і новизна вивченого матеріалу.
3. Обладнання уроку (для вчителя, для учнів), відповідність його меті, завданням, змісту уроку.
4. Готовність класу до уроку.
5. Структура уроку: основні етапи уроку, доцільність розподілу часу між окремими етапами уроку, перехід від однієї частини уроку до іншої.
6. Оцінка змісту навчального матеріалу. Відповідність матеріалу уроку програмі та підручнику, віку учнів, пізнавальним можливостям учнів з ІІ, досягненням науки. Аналіз науковості теоретичних положень. Корекційні, виховні можливості навчального матеріалу. Ідейна насиченість, можливість вирішення завдань морального та естетичного виховання; зв'язок з місцевим матеріалом, життєвим досвідом.
7. Методи, прийоми, засоби навчання, використані на уроках. Які принципи навчання найбільш реалізовані на уроці? Відповідність методів і методичних прийомів особливостям змісту, типу, меті уроку, віку дітей, пізнавальним можливостям учнів з ІІ. Прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів з ІІ на уроці. Керівна роль учителя в процесі самостійної роботи учнів. Доцільність використання наочних посібників та технічних засобів навчання. Обсяг, доступність, міра складності.
8. Методи перевірки знань і умінь учнів. Які методи застосовувалися? Які види перевірки мали місце на уроці? (Фронтальне, індивідуальне, поточне, тематичне, атестаційне). Характер оцінки знань учнів. Місце прийомів заохочення учнів до вивчення матеріалу через оцінку.

9. Діяльність учителя: володіння матеріалом, культура мовлення, стиль спілкування з класом, зацікавленість роботою, артистичність.
10. Діяльність учнів: зацікавленість роботою, самостійність, активність, дисциплінованість.
11. Дотримання гігієнічних правил, умови підтримки працездатності учнів на уроці.
12. Загальні висновки про урок. Рівень досягнення мети. Якість знань (повнота, глибина, осмисленість), сформованість умінь і навичок. Як реалізована розвиваюча мета уроку ? Як проявлявся творчий підхід учителя до уроку? Недоліки уроку і помилки учителя.
13. Пропозиції й рекомендації

План-схема психолого-педагогічної характеристики учня класу

1. Біографічні відомості: прізвище та ім'я учня (з етичних міркувань у психологічних дослідженнях дотримуються конфіденційності, тому можна визначати ініціалами), його вік, в якому класі навчається. Стан здоров'я та загальний фізичний розвиток.

2. Особливості навчальної діяльності.

2.1 Довільність психічних процесів:

• здатний зосередитись на розв'язуванні задачі та не відволікатись на сторонні подразники;

• може поставити перед собою конкретну навчальну мету й послідовно її досягти;

• розуміє вимоги вчителя і намагається їх виконувати;

• при виникненні навчальних труднощів на уроці докладає зусилля для їх подолання;

• рівень активності та самостійності у виконанні домашніх завдань;

• особливості уваги: концентрація, стійкість.

2.2 Розвиток мислення:

• на уроці демонструє здатність узагальнювати свої знання;

• здатен відділяти суттєві властивості предметів від не суттєвих;

• орієнтується в основних поняттях часу.

2.3 Сформованість основних навчальних дій:

• розуміє завдання;

• здатний виділяти в завданні основне питання, визначати шляхи виконання завдання;

• може здійснювати прості операції мислення в умі, без опори на наочний матеріал.

2.4 Рівень розвитку мовлення:

• може переказувати зміст тексту або розповідь вчителя своїми словами;

• зв'язано висловлює свої думки;

• має достатній словниковий запас.

2.5 Рівень розвитку тонкої моторики:

• пише розбірливо, виконує основні вимоги;

• здатний малювати дрібні деталі, точно обводити контур;

2.6 Розумова працездатність:

• зберігає розумову працездатність упродовж цілого уроку;

• здатний працювати в єдиному темпі з усім класом;

• працездатність під час виконання домашніх завдань;

• засвоює шкільну програму.

3. Особливості поведінки та спілкування

3.1 Взаємодія з ровесниками:

• активний у спілкуванні, сам вибирає собі партнерів для гри та занять;

• не провокує конфліктів з ровесниками;

• має постійних товаришів у класі.

3.2 Взаємодія з педагогами:

• може звернутися з проханням до вчителя;

• повагою ставиться до вчителя і дотримується потрібної дистанції у спілкуванні з ним;

• прислухається до зауважень та вимог вчителя, намагається їх виконувати.

3.3 Дотримання соціальних та етичних норм:

• підтримує охайний зовнішній вигляд упродовж дня;

• дотримується правил поведінки та спілкування, що прийняті в класі.

3.4 Саморегуляція поведінки:

- відповідаючи біля дошки контролює рухи свого тіла;
- володіє собою в ситуаціях, що вимагають зосередженості, мовчання або обмеженості рухів.

3.5 Активність та автономність поведінки:

- контролює свої емоції;
- достатньо активний на уроці, намагається проявити свої знання;
- проявляє зацікавленість у здобутті нових знань;
- здатен чергувати по класу.

4. Ставлення до навчальної діяльності

4.1 Наявність та характер навчальної мотивації:

- не пропускає уроки без поважної причини;
- проявляє зацікавленість у позитивній оцінці;
- має все необхідне шкільне приладдя;
- особливості мотивації.

4.2 Сталий емоційний стан у школі:

- адекватно реагує на оцінку та критичні зауваження;
- рівень тривожності.

5. Ставлення до світу та до самого себе

5.1 Ставлення до ровесників:

- емоційно-позитивне сприймання до своїх відносин з ровесниками.

5.2 Ставлення до значимої діяльності:

- позитивне сприймання школи та навчання.

5.3 Самооцінка:

- рівень самооцінки.

Характеристика закінчується наданням рекомендацій і висновків щодо шляхів корекції розвитку, удосконалення навичок й умінь учня (учениці).

Підпис _____

Характеристика погоджена

Класний керівник класу _____

Асистент вчителя класу _____

Ссилки на відео уроки, корекційні заняття

Уроки у початковій школі у Кремінській спеціальній школі- інтернаті.
URL: https://www.youtube.com/watch?v=28ZYS4n_m0

Корекційно-розвиткове заняття з соціально-побутового орієнтування (дистанційне).
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=X0T0e85tQt0>

Корекційне заняття на уроці природознавства у 4 класі. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=NWKiJNhHG1Q>

Корекційне заняття «Хмаринка і дощик». URL: <https://youtu.be/OcMp40xVmm8>

Корекційне заняття з дитиною з особливими потребами. Шоломківська ЗОШ І-ІІІ ст.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=taGwyCfuIwE>

Уроки в кабінеті соціально – побутового орієнтування. URL: <https://udaici-nrc.ukr.school/videos/uroky-v-kabineti-sotsialno-pobutovogo-orientuvannya-2019-2020n-r/>

Взірець індивідуального плану практики

№ з/п	Дата	Зміст практики	
		<p>Ознайомлення з базою практики. Знайомство з адміністрацією. Знайомство з вчителем, асистентом вчителя, учнями класу, учнями з особливими освітніми потребами (ООП). Спостереження за дітьми з ООП у школі. Ознайомлення з документацією асистента вчителя (календарне планування, щодені плани, листки спостереження).</p>	
		<p>Спостереження 1-2 уроків у класі, за яким закріплені студенти. Аналіз уроків. Бесіда з адміністрацією школи. Робота на перерві: ігри.</p>	
		<p>Спостереження та аналіз уроків за графіком. Визначення рівня сформованості вміння організувати своє робоче місце в 1 та 2-4 класах початкової школи. Ознайомлення з планом роботи асистента вчителя початкових класів. Ознайомлення з наявним дидактичним матеріалом для розвитку можливостей учнів з ООП.</p>	
		<p>Робота зі шкільною документацією: ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням початкової школи; з документацією щодо організації інклюзивного навчання (особові справи дітей, висновок про комплексну, психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, індивідуальні програми розвитку, індивідуальні навчальні плани).</p>	
		<p>Визначення місця та доцільності використання ігор та ігрових ситуацій в початкових класах.</p>	
		<p>....</p>	

Веб-сайти спеціальних шкіл, НРЦ

ВІЗИТКА ПРО ЗАКЛАД КЗ ЛОР "НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР І-ІІ
СТУПЕНІВ СВЯТОГО МИКОЛАЯ" [HTTP://NRC-SV-
MYKOLAIA.LVIV.SCH.IN.UA/TAB/HOT/](http://nrc-sv-mykolaia.lviv.sch.in.ua/tab/hot/)

Навчально-реабілітаційний центр Хустської міської ради <https://hrnrc.klasna.com/>

Чернівецька спеціальна школа №4 <http://internat4.cv.ua>

КЗ "Чернівецька спеціальна загальноосвітня школа №3" <http://spec3.te.ua/>

Солобковецький навчально-реабілітаційний центр Хмельницької обласної ради
<https://internat-sl.ucoz.com/>

*Комунальний заклад Львівської обласної ради «Добромільська спеціальна школа І-ІІ
ступенів»* <http://dobromyl-internat.lviv.sch.in.ua/>

*Комунальний заклад Львівської обласної ради «Самбірська спеціальна школа І-ІІ ступенів
"Берегиня"»* <http://sambir-internat.lviv.sch.in.ua/>

Ямпільська спеціальна школа Хмельницької обласної ради <http://yampilinternat.ucoz.net/>

Печеніжинська спеціальна школа Івано-Франківської обласної ради <http://internatpech.at.ua/>

НРЦ м. Івано-Франківськ <http://ifnrc.pp.ua/>

Спеціальна школа-інтернат №8 м. Києва <http://www.internat8.ho.ua/>

Спеціальна школа-інтернат №16 м. Києва <http://internat16.edukit.kiev.ua/>

Спеціальна школа-інтернат №26 м. Києва <http://internat26.ucoz.ua/>

Спеціальна загальноосвітня школа «Надія» <http://nadiya-school.org.ua/>

Комунальний заклад "Удайцівський навчально-реабілітаційний центр" Чернігівської
обласної ради <https://udaici-nrc.ukr.school/>